GAZET'A TRANSILVANIEI.

Redactiunea si Administratiunea:
Brasiovu, piati'a mare Nr. 22. — „Gazet'a" ese:
Joi'a si Duminec'a.

Pretiulu abonamentului:
pe unu anu 10 fl., pe siese luni 5 fl., pe trei luni 3 fl. v. a. — Tieri esterne 12 fl. pe unu anu séu 28. franci.

Anulu XLI.

Se prenumera:
la postele c. si r. si pe la dd. corespondenti.

Anunciurile:
un'a serie garmondu 6 cr. si timbru de 30 cr. v. a. pentru fiacare publicare. — Scrisori nefrancate nu se primescu. — Manuscripte nu se retramitu.

Nr. 77. | **Joi, 10 Octobre|28 Septembre** | **1878.**

Austro-Ungari'a si slavismulu.

Brasiovu, 9 Octobre 1878.

Cris'a ministeriala austro-ungara a produsu o impresiune adânca si in tierile esterne. Press'a din afara, care intotdeaun'a a urmaritu cu atentiune tóte fasele politicei interióre si esterióre ale monarchiei nóstre, este de acordu, cá cris'a actuala póte avé urmarile cele mai serióse. Diuariele parisiane cu deosebire dau o mare importantia evenemintelorn, ce se petrecu de presentu in interiorulu imperiului austro-ungaru.

Francesii, de candu au fostu siliti a parasi rolulu conducêtoriu, ce'lu aveau in Europ'a, privescu cu mare ingrigire la ori-ce schimbare in relatiunile interióre séu esterióre ale stateloru europene, déca acést'a schimbare are unu caracteru radicalu. In casulu de façia francesii érasi se temu, ca in Austro-Ungari'a se prepara o asemenea schimbare radicala, ca s'ar' poté chiaru, cá regimulu constitutionalu din Ungari'a se fia inlocuitu de absolutismu si de aceea se intréba ingrigiti, ca óre ce urmari va avé acést'a pentru Europ'a. Unulu din diuariele conservative cele mai moderate, „La Patrie", vede in cris'a din Budapest'a chiaru preludiulu unei straformari a monarchiei austro-ungare intr'o monarchia „austro-slava".

Desi lucrurile inca n'au ajunsu asia departe, trebue de alta parte se marturisimu, ca asertiunea diuariului „La Patrie" nu este scósa numai din ventu, ci 'si are indreptatirea s'a necontestabila in situatiunea reala a monarchiei nóstre. Locuita mai multu de jumetate de poporatiuni slave vigurióse, c'unu simtiementu nationalu fórte desteptatu, incurcata intr'o actiune esterióra, a careia scopu finalu nu póte fi altulu, decatu anecsiunea catorva altoru provincii slavice de pe peninsul'a balcanica, Austro-Ungari'a se vede impresurata din tóte partile de acestu elementu. Slavii de sudu nu mai puçinu cá slavii de nordu sunt astadi unu factoru, cu care trebuie se socotésca ori-ce barbatu de statu alu monarchiei, déca voiesce cá ceea ce a ziditu astadi se nu véda earasi darimandu-se mane.

Déca principiele salutarie de egala indreptatire, ce au fostu proclamate de repetite-ori din inaltimea tronului, dela 1860 incóce, ar' fi potutu prinde radacina in monarchi'a nóstra, astadi nu ar' mai poté esiste temerea, ca acestu imperiu va deveni inca unu imperiu slavicu. Numai unu sistemu de suprematia nationala cá celu presentu a potutu se provóce o asemenea temere. Slavii liberi si egalu indreptatiti potu deveni unu scutu poternicu alu libertatii tuturoru popóreloru acestei monarchii. Numai slavii suprematisati, scurtati in drepturile loru, potu se insufle temere elementeloru, cari se credu chiamate dela provedintia a domni preste ei.

In ce stadiu se afla astadi relatiunea dintre slavi si natiunile domnitóre, germani si maghiari, nu e de lipsa a-o mai spune, ca-ci cetimu pe fiecare di si trebuie se ne convingemu, ca aceste relatiuni sunt catu se póte de rele si ca in adeveru insufla cele mai mari ingrijiri tuturoru acelor'a, cari tienu ca esistinti'a si intarirea monarchiei nóstre este necesara pentru libertatea Europei.

Déca ar' mai fi lipsa de a documentá, ca cestiunea orientala a aflatu monarchi'a nóstra nepregatita in intru, déca ar' mai cere careva noue dovedi, l'amu indreptá numai se mérga in diet'a din Prag'a, se auda ce se vorbesce acuma acolo. E fórte semnificativu pentru situatiunea ce ne-a creat'o egemoni'a maghiaro-nemtiloru, ca intr'unu momentu, candu maghiarii nu mai sciu, cumu se scape de imbraçiosiarea unei Croatie mari, ceho-slavii din regatulu Boemiei provóca pe conlocuitorii loru germani la o aliantia in contra egemoniei maghiare.

Intrarea in actiune a boemiloru tocmai in momentele critice de façia póte in adeveru se aiba consecintie serióse, ca-ci anevoie va remané fara efectu asupra constituirei noului ministeriu austriacu si ori pe care façia amu intórce lucrulu, nu potemu desparti cris'a de dincóce, de cea de dincolo, nu potemu se ne inchipuimu o desnodare multiamitóre a incurcaturiloru in Ungari'a decatu numai in legatura cu evenemintele din Austri'a. Slavismulu dela nordu si slavismulu dela sudu s'a pusu in miscare si numai o mare prudintia, séu unu mare norocu ne póte scapá din cataclism'a acést'a, fara o sguduire a intregului edificiu de statu.

Cris'a ministeriala in Ungari'a.

Fói'a oficiala din Budapest'a publica autografulu Maiestatii Sale cu dat'a Vien'a 3 Oct. a. c., prin care monarchulu primesce demissiunea ministrului de financie Széll, esprimendu recunoscinti'a pentru servitiele sale fidele si provocandulu a duce mai departe afacerile ministeriului pana la alta hotarire; totodata anuncia „Budapesti Közlöny", ca Maiestatea S'a a binevoitu a primi si demissiunea intregului ministeriu ungurescu la 4 Octobre, ordonandu dintr'odata, cá singuraticii ministri se'si continue activitatea loru oficiala de pana acuma, pana la numirea noului ministeriu.

Va se dica, cris'a a devenitu seriósa si nu este numai o comedia, cumu diceau la inceputu foile maghiare opositiunale. Tóte isi au timpulu loru, si comediele se potu jocá in timpuri normale, candu inse sangele fiiloru unei tieri, cari se lupta pentru o causa straina simtiemintelorn loru, curge siróie, candu tiér'a preste acést'a este bantuita de o calamitate financiaria din cele mai mari, candu este amenintiata din tóte partile, nu mai póte fi vorba de gluma. Situatiunea tierei unguresci nicíodata n'a fostu mai critica si mai seriósa cá acuma.

Déca domnesce parerea generala, ca deocamdata earasi Tisza va fi insarcinatu cu formarea ministeriului, acést'a nu este numai unu manevru, ci o dura necessitate. Nu se gasesce altulu, care pentru momentu se cuteze a luá asuprasi grav'a responsabilitate, ce apasa pe umerii ministrului Tisza, nu se incumeta nici unulu a primi mostenirea cabinetului presentu, fora se scie mai inainte, déca nu cumva passivele sunt mai mari, decatu activele. In monarchi'a nóstra de cativa ani incóce tóte pare ca se facu numai de sil'a impregiuriloru. Abia inchieiaramu nou'a „impacare dualistica de sila" si acumu ne arunca actiunea bosniaca intr'o situatiune, care ne face se jocamu, dupa cumu ne canta comandantii militari din Bosni'a, fora a mai avé resonu de a ne plange, ca-ci cine a disu odata A, trebuie se dica si B. Adeveratu, ca maghiarii in deosebi isi baséza protestele loru pe aceea, ca ocupatiunea Bosniei s'ar' fi efectuatu fora consimtiementulu parlamentului ungurescu. Dér' óre nu a fostu parlamentulu acest'a, care pana in momentulu celu din urma a sprigínitu politic'a lui Andrásy si Tisza, cu tóte, ca a potutu prea bine se véda, ce directiune a luatu si unde póte se duca? Este unu reu testimoniu, ce'lu dau meetingurile si congregatiunile comitatense maghiare parintiloru patriei din „Sándor utza", déca ii tiene atatu de scurti la vedere, cá se nu véda nici trei pasi naintea nasului loru. Deputatii pentru aceea au fostu alesi, cá se veghieze asupra interesseloru tierii si se nu lase a fi pacaliti. A sustiené acuma, ca au fostu insielati prin credinti'a, ca ocupatiunea se va face in intielegere cu „fratii turci", este déca nu o absurditate celu puçinu o copilaria. Ori care omu cu mintea senatósa trebuia se prevéda si casulu, ca Turci'a se va opune, ca-ci i se rapeau doue din provinciele sale cele mai frumóse, si apoi amiciti'a comitelui Andrássy, care cochetá necontenitu cu Bismarck si cu Gorciacoff, a fostu in tót'a vremea fórte problematica pentru inalt'a Pórt'a.

Mai bine se oglindéza starea lucruriloru dupa demissiunea cabinetului din espunerea ce a facut'o d. Szlávy monarchului, de catra care a fostu primitu in audientia Sambata sér'a. Maiestatea S'a ia descoperitu mai antaiu, ca primesce demissiunea cabinetului intregu si l'a provocatu pe densulu (Szlávy) a formá unu nou cabinetu. Szlávy a refusatu, dicêndu, ca senatatea nu-i concede a primi acést'a missiune onoratória, a espusu dupa aceea monarchului, ca intre tóte cestiunile cea mai ardietória e cea bosniaca. Acést'a inse nu se póte resolvi numai de catra ministeriulu si parlamentulu ungurescu, ci pentru aplanarea ei e de lipsa consimtiementulu ambeloru guverne si parlamente ale monarchiei. Inainte de tóte este dér' necesaria o intielegere cu ministrii austriaci. Acuma e cunoscutu, ca si ministeriulu austriacu a demissionatu; ce ministeriu va veni in locui inse nu se scie; lipsesce prin urmare factorulu, cu care se te poti intielege. Sub asemeni impregiurari, dice Szlávy, nu remane alt'a, decatu cá ministeriulu Tisza se duca mai departe afacerile si fora ministru de finance pana la intrunirea cameleloru. Cabinetulu presentu, care a acceptatu si a sprigínitu politic'a comitelui Andrásy, póte mai bine cá ori-care se apere politic'a acést'a in parlamentu, si se dé deslusire in parlamentu asupra cestiunei, ce va fi de facutu cu Bosni'a si Herzegovin'a dupa pacificare.

Dupa Szlávy a fostu chiamatu in audientia, cumu ne spune „Kelet Népe", si br. Sennyey, care inca a declaratu monarchului, ca sub giurstarile actuale numai Tisza póte se represente façia de parlamentu urmarile politice si financiarie ale politicei esterióre. Nu scimu ce a mai disu si d. de Mailath monarchului, dér' este destulu de caracteristicu pentru situatiunea Ungariei, ca nu se gasesce nici unulu, care se ia asuprasi a duce la unu capetu politic'a lui Andrásy si Tisza. Acesti'a au bagatu pe unguri in Bosni'a, véda dér' totu ei, cumu ii voru impacá. Cabinetulu Tisza e pedepsitu a suportá primele atacuri ale opositiunei maghiare din parlamentu. Ce va fi dupa aceea, Ddieu mai scie!

Cuventarea conducêtorului cehiloru din Boemi'a Dr. Rieger.

Cehii indata ce au intratu in dieta au facutu unu proiectu de adresa, in care ceru intr'unu tonu fórte conciliatu se se modifice legea de alegere dietala in sensulu dreptatii, rogandu-se totodata de monarchu, cá se ia initiativ'a pentru impacarea natiunalitatiloru din Boemi'a. Spre motivarea acestui proiectu de adresa a tienutu Dr. Rieger in siedinti'a dietei boeme dela 2 Oct. o cuventare memorabila, din care reproducemu partile mai marcante cumu urméza:

In vieati'a popóreloru — dise Rieger, — cá si in vieati'a singuraticiloru sunt momente, in cari o hotarire, fapt'a unei clipite, decide asupra ecsistentiei loru, si dau directiune intregului loru viitoriu; sosescu momente, in cari se arata necesitatea, cá popórele catu si singuraticii se chibzuiésca, déca nu mergemu pe carari false, si déca aceea, ce credeamu, ca ne este spre avantagiu si spre onóre, nu ne servesce mai multu spre stricaciune, si déca nu cere avantagiulu si datori'a nóstra de a pasi pe alta cale. Acuma de siguru ca a sositu unu momentu insemnatu pentru intregulu imperiu si si pentru noi. La sudu se petrecu evenemente sangeróse, cari potu se aiba urmari grave atatu in interiorulu, catu si peste fruntari'a monarchiei. 'Mi va fi dér' ertatu a intrebá pe inalt'a casa, ca óre n'a sositu si pentru noi locuitorii acestui regatu, n'a sositu si pentru popórele locuitóre in acésta tiéra momentulu, in care trebuie se ne gandimu la o schimbare a lucruriloru si la aceea, ca óre activitatea nóstra de pana acuma fost'a ea in adeveru pentru noi amendoui folositória, ca óre institutiunile, sub cari amu traitu pana acuma, favorisatuneau progressulu spiritualu si materialu.

Dupa ce arata apoi ce nefructifera a fostu actiunea dietei, si ca caus'a a fostu numai ceart'a intre nemti si cehi, continua Rieger:

Domniloru! Se nu-'mi luati in nume de reu reprivirea acésta, n'a fostu scopulu meu de a face imputari, m'a condusu la acésta, Dumnedieu 'mi este martoru, convictiunea, ca este necesaru de a judeca ce amu facutu pana acuma, déca in adeveru amu si intrebuintiatu autonomi'a nóstra in mesura cuvenita, si déca amu dobenditu resultate cumu ar' trebui se ni le dorimu. Domniloru! Credu, ca in privinti'a acésta veti fi de parerea mea. Déca este inse asia, atunci trebuie se ne intrebamu, unde este caus'a, ca activitatea nóstra constitutionala a adusu pana acuma atatu de puçine fructe? Domniloru! Amu cugetatu despre acést'a si amu venitu la convictiune, ca mai cu séma neintielegerea intre noi, ca cért'a indelungata intre cele doue némuri ale tierei este caus'a principala a acestui resultatu nefructiferu. Ve intrebu, este óre hotaritu dela sórte, ca cele doue popóre, cari locuiescu tiér'a acést'a, se fia in veci inimice intreolalta si se nu faca altu-cova, decatu se supraveghieze unulu pre celalaltu, se se pazésca unulu de celalaltu, spre a nu avé paguba? Este óre adeveru aceea, ca ursit'a a destinatu pe unulu de ciocanu si pe celalaltu de nacovala? Eu nu sunt de acésta parere. Din contra sunt convinsu, ca trebuie se succéda bunei vointie nóstre comune, intielegerei nóstre comune si simtiului nostru de dreptate a creá asemeni institutiuni, cari ar' face impossibilu ori-ce scurtare a celorulalte nationalitati, cari ar' fi astfeliu intocmite, ca fiecare nationalitate, se decida de sine statatoriu, cá Curia nationala asupra interesseloru sale proprie, cari au unu caracteru iminentu nationalu. Dupa tóte aceste meditatiuni am venitu la convingere, ca nu amu apucatu pe drumulu celu bunu si ca numai pe calea impacarei, nu prin maiorisare, ci prin apropiare si intielegere reciproca potemu se procuramu tierei o pace durabila (Vyborne! se traiésca.)

Ve intrebu cine din noi a castigatu din starea de façia a lucrului? Boemii cehi de siguru nu. Der' intrebu ce a folositu cért'a si legea electorala nedrépta nationalitatiei germane. Diuaristic'a sustiene, ca nemtiloru li se cuvine hegemoni'a asupra elementului slavicu. Asi intrebá pe economulu nemtiu séu pe cetatianulu némtiu din Boemi'a, ca óre a simtitu si elu vreodata, ca este unu hegemonu? (Vyborne!) Mai departe l'asiu intrebá, ce castiga elu de aici? Eu nu potu vedé vre-unu castigu mare, si déca va aruncá o privire asupr'a carticelei de contributiune, atunci se va convinge, ca acuma platesce de diece ori mai multa dare, decatu a platitu acumu 20 de ani, inainte de ce erá hegemonu (ilaritate) si probabilu, ca va marturisí, ca hegemoni'a lui este pré scumpa. Cumu se vede der', tóte acele sunt numai flecuri. Adeveru este numai, ca noi prin cért'a acést'a n'amu profitatu nicairi, ci amu suferitu dauna ambele parti si cu deosebire inca altcinev'a, si adeca patri'a nóstra comuna, regatulu nostru Boemi'a, care prin acést'a si-a perdutu mai tóta greutatea politica. (Vyborne!) Este asta o stare naturala, déca o tiéra mare, care se numesce margaritariulu monarchiei, déca cuventulu à $5^{1}/_{2}$ milióne de ómeni, cari sunt atatu de culti si se destingu prin activitate spirituala si materiala, si prin aceea, dorere, ca platescu dari mari, nu are se decida in tóte afacerile mai insemnate din vieti'a politica a Austriei? 'Mi veti dá dreptulu, déca sustienu, ca si aci s'a aretatu, ca: „Duobus litigantibus tertius gaudet." Domniloru! Natiunea maghiara, e necontestabilu, nu se póte asemená cu noi boemii in privinti'a lucrului spiritualu si materialu, este cu tóte aceste mai pre susu de ori-ce indoiéla, ca gint'a maghiara are preponderantia in politic'a Austriei. (Vyborne!)

Domniloru! Boemi, germani si cehi, eu credu, ca indata la inceputu amu avutu totu aceeasi parere asupr'a cestiunei orientale si asupra modului, cumu se fia tractata, dér' cért'a dintre noi nu ne-a ertatu se apasamu cumpen'a cu tóta greutatea votului regatului boemu, cá afacerile se fi fostu conduse dupa dorinti'a si convingerea nóstra. Deórece inse n'amu sciutu se fimu un'a in cestiunea acést'a, vomu fi celu puçinu un'a in a plati. (Vyborne! Ilaritate)! Ca-ci, domnii mei, nolens volens trebuie se platimu gresielile, cari s'au facutu si cari póte inca se voru mai face. Vomu trebui se platimu in fine si poftele turcesci ale veciniloru nostri unguri si órb'a loru ura in contra slaviloru, care este caus'a adeverata si fatala a tuturoru acestoru neajunsuri (Vyborne!) Vomu trebui se platimu tóte aceste si nu numai cu banii nostri, ci si cu sangele nostru. Nu ne este noue tuturoru claru, ca lucrurile ar' trebui se ia unu altu mersu, déca regatulu Boemiei impacatu si unitu in intru si-ar' aruncá votulu seu in cumpena intemplariloru politice? Bohemi'a unita de siguru nu ar' fi concesu, cá interessele ei se fia jertfite interesseloru altoru tieri straine, si ceea-ce si-ar' fi pastratu in modulu acest'a, aceea le-ar' fi venitu spre bine in parte egala atatu locuitoriloru nemti, catu si cehiloru din tiéra acésta si acésta ar' fi avutu pentru nemtiulu din Bohemi'a mai mare valóre de catu pretins'a s'a egemonia Adeveratu, ca avemu trist'a consolatiune, de a nu stá in privinti'a acésta mai reu decatu elementulu germanu din Austri'a. Si acest'a, desi insemnatu si cultu, trebuie, asia dicendu, se sufere hegemoni'a maghiara. Spre a poté domni asupra altora, elementulu germanu a trebuitu se-si jertfesca propri'a s'a independintia, a trebuitu se céra protectiunea maghiara. Adeveratu unu mare pretiu, ce trebuie se lu platésca germanii pentru lumin'a ratacitoria: „Hegemonia asupra slaviloru!" Déca ar' fi succesu a inpacá de cu vreme elementele nationale in Boemi'a, atunci politic'a austro-ungara ar' fi luatu cu totulu alta directiune, si chiaru si senatulu imperialu, ar' fi avutu alta forma. Am dér' convictiunea, ca intielegerea ambeloru popóre ale tierei acesteia ar' aduce deodata pacea intregului imperiu, ca-ci déca cele optu milióne locuitori ai Bohemiei si ai Moraviei ar' fi uniti, atunci le-ar' succede de siguru, a desteptá glori'a si stralucirea de odinióra a Austriei, ca-ci unu asemenea factoru de progressu cá acestu elementu, ca cele 8 milióne, de siguru nu mai are parechia in totu imperiulu. (Vyborne!)

Timpulu e fora indoiéla seriosu. Nimenea din noi nu póte dice, ca nu ne voru surprinde evenimente, cari voru respicá dictatulu loru inapelabilu asupra nóstra, cari póte nu ne voru mai lasá libertatea a decide cu intreg'a vointia libera, ce o avemu inca astadi. Diu'a de astadi, domniloru, este inca a nóstra! Ceea ce facemu astadi, va fi inca meritulu nostru, séu vin'a nóstra; ceea ce ne aduce diu'a de maue, nu scimu! Astadi avemu inca naintea nóstra doue feliuri de drumuri cu totulu libere, drumulu impacarei si acela alu continuarei luptei. De Dumnedieu, cá toti se alegemu calea de antaiu! Déca simtiementulu nostru s'ar' decide in adeveru pentru calea impacarei, atunci se nasce intrebarea, in care modu potemu se ajungemu mai siguru si mai iute la scopu. Ve recomendamu, domniloru, calea acést'a: Ve propunemu a adressá cu noi impreuna o rogare catra Domnitoriulu nostru, cá se binevoiésca a luá in man'a s'a propria unu opu atatu de insemnatu pentru patri'a nóstra si pentru imperiulu intregu, si a fi mediulocitoriu pentru cá se se aplaneze odata cért'a, ce a domnitu pana acuma in regatulu nostru. Domniloru! Noi nu ceremu nicidecumu o octroire, ca-ci ea ne-ar' folosi puçinu, si dupa convingerea mea noue ne póte ajutá numai bun'a intielegere, si déca vomu fi convinsi si unii si altii, ca institutiunile, cari le acceptamu, nu nedreptatiescu pe nici unulu dintre noi, numai atunci va domni la noi pacea adeverata, si numai atunci activitatea nóstra constitutionala va fi fructifera.

Dupa aceea Rieger vorbesce despre articolele fundamentale dicêndu, ca nu este intentiunea sa nici de a le laudá, nici de a le aperá, numai atata voiesce se constate, ca cei mai multi, cari voru se condamne acestea articole fundamentale nici nu le-au cetitu. Nu e dreptu ce se dice, ca acestea articole au voitu se desbine poterea armata a statului, din contra ele au cerutu cá armat'a imperiului se fia nedivisata. O alta imputare, ce o facu ungurii articoleloru fundamentale, este, ca ele ar' negá pactulu cu Ungari'a si s'ar' pune in contradicere cu juramentulu de incoronare. Acést'a inse nu e adeveratu, ca-ci articolele acelea nici nu amintescu juramentulu de incoronare ungaru, si in ele s'a citatu o mare parte din pactulu unguréscu, din cuventu in cuventu. Acést'a o atinge numai spre a aratá, catu de falsu se judeca cateodata causele politice, si ca numai intielegerea reciproca, nu maiorisarea, nici octroirea, póte aduce scapare. In fine, dice, ca o initiativa a monarchului, cá arbitru intre ambele parti, nu este nicidecumu anticonstitutionala, si ca nimenea nu va dubitá in dreptatea unui asemenea arbitru, in manile caruia depunu Boemii cehi cu incredere afacerea loru, sperandu, ca voru face asemenea si Boemii germani, apoi apeléza la simtiulu de dreptate alu nemtiloru si ii róga, cá se spriginésca propunerea s'a, de a se adressá impreuna la regele, si finesce asia:

„Domniloru! Cu deplina incredintiare depunu in manile d-vóstra propunerea mea, in sperantia, ca si d-vóstra veti votá pentru impacare si ca sunteti condusi si d-vóstra impreuna cu mine de dorintia, cá pe bas'a dreptului egalu, se se stabilésca intre noi o intielegere, cumu se cuvine unoru frati adeverati si fii ai patriei, si cá acest'a intielegere se se realiseze prin mediulocirea Imperatului si Regelui nostru comunu." (Vyborne! Hoch!)

Luptele in Bosni'a si Herzegovin'a.

„Polit. Corr." publica o scrisória din 29 Sept. dela fruntari'a serbo-bosniaca, care descrie situatiunea dupa desastrele din urma ale insurgentiloru. Estragemu din ea urmatóriele:

Descompunerea in taber'a insurgentiloru e la ordinea dilei. De candu trecu corpulu generalului Bienerth ap'a Sava, malcontentii mohamedani incepura a parasí flamur'a insurectiunei. Dela Tuzla, Zvornik si Bjelina fugira vr'o 3000 insurgenti in Serbi'a, vr'o 5000 in pasialiculu Novi-Bazar si in Serbi'a-vechia, ér' vr'o 800 insi in Albani'a, incatu combatantii insurgenti impuçinati se descurageara si-si parasira positiunile, ceea ce audiendu cei din taber'a insurgentiloru, chiaru si elementele cele mai fanatice din ei se ingrigira de scapare, agitatorii fugira prin paduri si puçini peste ap'a Drina, in catu numai poporatiunea cea mai linistita remase pe acasa, cari si tramisera deputatiuni la comandantii imperatesci, recomendanduse gratiei imperatului Franciscu Iosifu. Din momentulu tramiterei acestoru deputatiuni, cari constau din mohamedani si chrestini, Chrestinii din Zvornik si Bjelina luara asuprasi a veghiá asupra securitatii publice, si asupra tuturoru intaririloru si a materialului de resbelu.

Chrestinii notabili din Zvornikulu-mare, Iovo Pivnicu, Djoco Popovics s. a. deschiarara mohamedaniloru, ca generalii imperatesci nu dau crediementu deschiaratiuniloru de supunere, déca nu voru pasí ei chrestinii in capulu trebiloru publice, ba déca voru se-si asecureze averea si vieatia, se nu conceda, cá insurgentii se intre in cetate, ci cetatiui'a, cu tóte armele, tunuri si munitiune se o de pe man'a chrestiniloru. In contra intieleptei acestei pretensiuni a chrestiniloru se opusera 2 hogi'a si unu muezinu, inse acestia remasera in minoritate, reesindu chrestinii cu propunerile loru, la cari se alaturà si Caimacamulu. Numai, dupa ce chrestinii se facura in fapta domni preste citadela, tramisera deputatiuni la generalii imperatesci. —

Scirile ce sosescu din Albani'a sunt fórte nelinistitórie si déca se adeverescu apoi nu intielegemu, din ce modu va se póta trupele nóstre se puna man'a in tómn'a acést'a si pe pasialiculu Novi-Basar, care pare a fi plinu de insurgenti armati din crestetu pana in talpi, unui diuariu i se scrie despre acést'a:

Iritatiunea, ce domnesce in Albani'a in contra chrestiniloru, cu deosebire inse in contra austriaciloru, cresce din di in di. In Scutari se adunara o multime de mohamedani armati inaintea casei arnautului Codelli, unde locuiesce consululu generalu austro-ungaru d. Lipici. Ei amenintiara acolo pe representantele austriacu; 'lu acusara, ca ar' fi conspiratu pe ascunsu cu cativa siefi muntenegrini cu scopu de ai indemná pe acesti'a, cá se atace cetatea pe partea apei si se o ie in posessiune. Hogia Ibrahim dela giami'a Mustaf'a provocà in tergu pe poporulu adunatu, cá se masacreze pe consululu austriacu. In Bosni'a, dise Hogia, austriacii omóra pe coreligionarii nostri cu sutele, se le mesuramu dér' totu cu aceea-si mesura, ochiu pentru ochiu. Comandantulu militariu Hussein-pasi'a, care numai posede nici o autoritate in Scutari, a tramisu spre paz'a consulului doue companii de infanteria. — Din cele 12 batalióne, ce se afla in Scutari, 7 au plecatu la ordinulu ligei albanese la Prizrend. Lig'a dispune astadi de peste 45,000 combatanti, cari forméza acuma 80 tabore (batalióne) in 7 corpuri mai mari. Pórt'a a incunosciintiatu confidentialu pe guvernulu austriacu, ca nu mai are nici o influintia asupra masseloru poporului din Albani'a, adressandu-i totodata cererea formala, cá Austro-Ungari'a se renuntie deocamdata la ocuparea pasialicului Novi-Bazar, ca-ci la dincontra se póte asteptá la mari lupte, de óra-ce nu de multu au fostu concediati in provinci'a aceea multi mustehafizi si redifi, cari si-au servitu anii de militia, si cari acuma, neavendu alta esistentia, se voru inrolá toti in óstea ligei albanese.

Albanesii s'au organisatu nu numai in privinti'a militara, ci si in privinti'a politica. Nu de multu unu fruntasiu albanesu catolicu dintre cei mai cu influintie, cu numele Pasco Vossa, a desfasiuratu intr'unu diaru politicu in Vien'a programulu politicu alu semintiei albanese. Acestu programu contiene urmatóriele puncte: 1. Nici unu petecu de pamentu albanesu se nu fia anecsatu de vre-o natiune straina. — 2. Din vilaietele de Scutari, Kossovo si Ianina, se se formeze o singura provincia. — 3. Administratiunea si justiti'a se se incredintieze albanesiloru. — 4. Consiliarii comunali de sandjacu si consiliulu generalu se se aléga prin sufragiulu universalu, fora deosebire de rangu séu religiune. — 5. Limb'a albanesa se fia limb'a oficiala in administratiune si la judecatorii. 6. Se se formeze o militia nationala din 200 de batalióne, in cari se fia inrolati toti barbatii apti de arme de ori-ce confessiune ar' fi. — Formulatoriulu acestui programu observa, ca intre albanesii catolici si cei musulmani nu a avutu locu niciodata vre-o cérta.

Fagarasiu, 3 Octobre a. c.

(Corresp. part. a „Gaz. Trans.")

(Adunarea municipala a comitatului Fagarasiu) s'a tienutu in 30 Sept. a. c., cu care ocasiune s'au pertractatu mai multe obiecte de interessu publicu. Intre altele veni la pertractare o cerere pentru infiintiarea unei a 3-a farmacie in orasiulu Fagarasiu. Notariulu publicu Zagoni vorbesce pentru infiintiarea unei a 3-a farmacia, facêndu in asta privintia o propunere formala din punctu de vedere alu numerului poporatiunei. Contra acestei propuneri vorbescu vicariulu Micu, preotu ref. Panczel si adv. Romanu din motive, ca in unu orasielu cu 5000 locuitori cá Fagarasiulu, considerandu, ca poporatiunea comi-

tatului in numeru precumpanitoriu consta din tierani, cari cá in tóta lumea asia si aici nu pré voiescu a sci de medicamente din farmacia, nici de medicu, preferindu medicamentele de casa, cu cele doue farmacii de pana acuma orasiulu este provediutu mai multu decatu cere trebuinti'a, ca-ci din inmultirea farmacieloru tocmai asia de puçinu póte resulta o reducere a pretiuriloru medicamenteloru cá din inmultirea birturiloru eftinatatea vinului. — Tóte au fostu vorbite inse in ventu, ca-ci maioritatea nu s'a potutu abate dela fics'a idea a „eftini" medicamentele prin sporirea numerului farmacieloru, ignorandu viulu esemplu celu aveau inaintea ochiloru, adeca numerulu celu mare de birturi in comun'a Fagarasiu, cari nu numai ca au scadiutu pretiulu beuturiloru, ci din contra acelea sunt si mai scumpe si mai rele cá in alta localitate, unde lipsesce acést'a fericire.

Dupa acésta a venitu la rondu alegerea unui medicu cercuale, alegênduse dintre doui candidati israelitulu Dr. Moritz Klein. Nu potu a nu observa cu multa parere de reu, ca tractamentele (cinstele) urmate inainte si dupa alegere pe façia dau unu tristu atestatu despre aceea, ca la noi alegerile de ori-ce natura nu se mai potu efectuá fora poternic'a influintia a lui Bachus.

Adress'a comitatului Brasiovu catra ministeriu pentru infiintiarea garei drumului feratu la Predealu pe teritoriulu dincóce de frontaria, impartasita acestui municipiu spre partinire a provocatu desbateri animate. Notariulu publicu Zagoni propune din motive „ale interesseloru de statu", ca municipiulu intr'o adressa analóga se se alature la cererea Brasiovului. Contra acestei propuneri vorbescu Micu si Romanu; cest'a din urma 'si esprima parerea de reu, ca adi domnesce unu usu fórte latitu, ca sub masc'a interessului publicu si de statu se ascundu interesse locali, cumu s'au intemplatu si cu adress'a Brasiovului, unde oratoriulu nu vede, decatu unu interessu localu, deci neaflandu nici unu motivu plausibilu pentru opiniunea lui Zagoni, face propunerea a se luá simplu la cunoscintia ceea ce maioritatea primesce si se enuncia la valóre de conclusu.

In cercurile mai inalte oficiale ale comitatului domnesce unu spiritu ostilu in contra scóleloru romane confessionali. Acést'a s'a doveditu si de astadata. Comun'a Arpasiulu inferioru a redicatu pe spesele sale unu frumosu edificiu de scóla din materialu solidu cu redicatura, 'i lipsesce inse usi, ferestrii, pavimentu si mobiliariulu necesariu. Deci in lips'a altoru medilóce, cere concessiunea a poté contractá unu imprumutu dela „Albin'a" de 1000 fl. v. a. Notariulu primariu Sándor cetesce propunerea comitetului permanentu, prin care se respinge cererea comunei, ca-ci ea cá atare nu ar' fi datória a sustiené scóla confessionala si apoi si din causa, ca comun'a nu este in stare nici asi acoperi numerósele sale spese de administratiune. La acésta ia cuventulu adv. Romanu si dupa ce 'si esprima parerea de reu a audi chiaru dela comitetulu permanentu astfeliu de principiu ostilu scóleloru — observa, ca in comun'a numita nu esista scóla comunala, ci numai o scóla confessionala, ca in sensulu legei comun'a nu numai are dreptulu a dotá scól'a séu scólele sale, dér' este chiaru datória la intretinerea scólei; apoi considerandu, ca in contra conclusului adusu de representanti'a legala a comunei nu s'a inaintatu nici unu recursu — oratoriulu dice, ca adunarea nici n'are dreptu a respinge cererea motivata a comunei. Dupa ce comitele supremu inca 'si da opiniunea in sensulu respingerei cererei, adv. Romanu dechiara, ca ar' fi o péta négra pe intrég'a adunare, déca comunele s'ar' impedecá in locu de a se animá pentru cultur'a poporului. — Dupa acést'a dechiaratiune comitele supremu intervine spre a aplaná lucrulu si in fine enuncia la valóre de conclusu concederea contractarii imprumutului. [Va urmá.]

Din camer'a romana.

Corpurile legiuitórie romane si-au inceputu activitatea meritória abia dupa ce a sositu presiedintele consiliului d. I. Bratianu dela baile din Franzensbad, unde s'a intrematu pe deplinu. Adunarea deputatiloru a tienutu deja vre-o cateva siedintie. Sambata a desbatutu in siedintia secreta, Dumineca senatulu a avutu inca o asemenea siedintia si eri camer'a a tienutu érasi siedintia publica. In siedinti'a dela 23 Sept. v. d. ministru de esterne Cogalniceanu a rogatu adunarea se binevoiésca a numi o comissiune, care se studieze actele diplomatice, pe cari le-a comunicatu si apoi se redigeze unu proiectu de inchiaiere. Asupra acestei propuneri urmara óre-cari discussiuni; asia intre altele dep. Furculescu a cerutu, cá ministrulu se presinte tóte actele in privinti'a cestiunei importante a tractatului din Berlinu, pentru-cá camer'a se véda, déca guvernulu in adeveru a aparatu interessele tierei cu tóta dibaci'a receruta. Camer'a se se intrunésca dér' intr'o siedintia secreta, unde se discute cestiunea si apoi se numésca acea comissiune, pe care o cere d. ministru de esterne, combate opiniunea domnului Furculescu, rogandu pe deputati se despartiésca cestiunea in doue, se hotarásca antaiu cestiunea obiectiva: tractatulu dela Berlinu, si apoi se se ocupe cu cestiunea subiectiva, esaminandu déca guvernulu a aparatu bine séu nu interessele tierii. Astadi — dise ministrulu — ve conjuru se ne lasati la o parte pe noi si se vedeti esclusivu de ceea ce a hotaritu Europ'a cu tiér'a nóstra; se nu uitati, ca Europ'a a hotaritu si despre sórtea altoru tieri multu mai poternice decatu a nóstra si unde interessele ei erau multu mai mari, decatu la noi, si cu tóte acestea acelea tieri au fostu silite se se supuna. De aceea facu apelu la patriotismulu dv., ocupati-ve acuma de tiéra, numai de tiéra. Puneti tiér'a in positiune de a sci in fine ce este. Astadi suntemu intr'o stare completa de nesigurantia. Avemu independentia si cu tóte acestea unele poteri ni-o recunóscu, altele inse nu ni-o recunóscu. Suntemu astfeliu intr'o situatiune nehotarita. Ve rogu dér' inainte de tóte, cercetati cu sange rece tractatulu dela Berlinu si vedeti, cumu trebuie se facemu mai bine pentru fericirea viitoriului si drepturiloru nóstre.

T. Maiorescu impreuna cu vre-o cativa ómeni politici de ai sei din camera, este de parere, ca mai inainte de a hotari acést'a camera ceea ce este de facutu in privinti'a tractatului de Berlinu, va trebui se hotarésca, déca ea este chiamata a se pronunciá asupra acestui punctu séu, cu alte cuvinte, déca nu este momentulu de a se face unu nou apelu la tiéra (alegundu o Constituanta.) D. ministru-presiedinte Bratianu dice, ca discutiunea e de prisosu, de óre-ce guvernulu aderéza la ori-ce hotarire a adunarii. Antaiu camer'a trebuie se hotarésca, care este procedur'a si apoi se discute cestiunea in fondu. — D. N. Ionescu dice, ca mai antaiu suntemu datori se ne felicitamu cu totii, ca amu auditu incaodata vocea simpatica a onorabilului presiedinte alu consiliului. (Aplause.) Dupa acésta d-s'a sustiene, ca nu camer'a trebuie se vina se propuna unu proiectu de resolutiune guvernului, ci guvernulu trebuie se spuna de astadata camerei, ce trebuie se faca. Se cetesce apoi propunerea d-lui Furculescu, ca: „Adunarea se se declare in siedinti'a secreta, spre a ne poté mai bine sfatui, ce este de facutu in urm'a celoru statuite in privinti'a tierei nóstre de congressulu de Berlinu." Acést'a propunere se primesce si adunarea se constituie in comitetu secretu, redicandu-se siedinti'a publica la órele 3 d. a.

Romanii din Dobrogea.

Sub acestu titulu publica „Romanulu" din „Romani'a literara" dela 1856 unu tractatu interessantu, scrisu de d. I. Ionescu, care in anulu acel'a (1856) intr'o caletoria de $3^1/_2$ luni in Dobrogea, a facutu studii speciale asupra poporatiunei de acolo. Mai antaiu spune in acelu tractatu, ca Dobrogea, care se intinde intre Dunare si intre marea négra intr'o lungime de 100 de óre, cuprindiendu peste 1000 de leghe patrate este asia dicendu unu magazinu de monumente antice. Din distantia in distantia, fórte aprópe un'a de alta, pe movile si pe dealuri, se vedu ruinele cetatiuiloru romane, atatu pe tiermurile marei catu si pe malulu Dunarei, asemenea in midiloculu tierei se vedu atatu de multe movile naturale si artificiale, incatu de le amu privi, cá morminte de osti, din care multe si sunt, amu pote intr'adeveru dice, ca „romanulu in Dobrogea calca pretutindenu pe ruinele marirei strabuniloru sei. . . ."

Dobrogea infaçisiéza cea mai curiósa adunatura de némuri deosebite, dintre cari romanii impreuna cu turcii facu mai multu cá jumetate a poporatiunei. Alaturea cu 15 mii si mai bine de familii de tóte celelalte némuri la olalta, romanii dinpreuna cu turcii se socotescu peste 15 mii si mai bine de familii. Nemurile venite in Dobrogea au gasitu acolo unu pamentu bunu si fórte roditoriu. De-si nu este mai roditória decatu Moldov'a, inse in privirea indemanariloru negotiului Dobrogi'a este cu multu mai favoritu decatu dens'a. Dela mare la Dunare si pe malulu ei pana la Silistri'a, se afla 71 de sate romanesci. Romanii sunt asiediati la polele codriloru si pe malulu apeloru, ca-ci loru le place umbr'a de codru verde si recorea de apa limpede; la altu locu se nui cauti, ca nu-i gasesci. Statistic'a aratatória de numerulu sufleteloru si de averea celoru 3656 de familii de romani este urmatórea: 4603 barbati; 4728 femei; 6789 baieti; 8367 fete; 1800 juni feciori; 1744 fete mari. Acesti'a au o avere, in vite, in miere si in uleiu, ce se póte pretiui la 15 milióne 410 mii si 5 sute de lei. Buffon dicea: „alaturea cu o pane cresce unu omu, si acestu reportu, intre inmultirea romaniloru si averea loru se vede si din datele statistice de mai susu. Ele ne sunt o dovada, ca starea materiala a tieranului romanu in Dobrogea, in asemenare chiaru cu aceea a romaniloru din tiér'a romanésca, se póte socoti, cá ajunsa la celu mai inaltu gradu de inflorire. Privindu la romanii din cele 78 de sate ale Dobrogei ii aflamu, ca sunt veniti acolo din tóte tierile locuite de romani: Din Basarabi'a, din Moldov'a, din Bucovin'a, din Banatu, din Ardealu si mai alesu din tiér'a romanésca, alcatuindu asia mai in fiecare satu o Daci'a in miniatura. Trebuie inse se facemu o deosebire intre poporatiunea romana statornicu asiediata in tiéra si intre cea pastorésca, care vine acolo pentru pasiunatulu turmeloru sale, din angustimele muntiiloru Ardealului. Lucru de mirare, cumu romanii dobrogeni au ajunsu aici in scurtu timpu la-o asia buna stare . . .

„Totu ce'i lipsesce romanului in Dobrogea este panea sufletésca. Traindu omulu in bine si indestulatu fiindu in nevoile cele trupesci, vine apoi de se simte patrunsu si de celelalte nevoi, mai sublime, pe care asemenea elu cata a si le indestulá; asia pretutindenea romanii in Dobrogea simtu nevoi'a de dascali pentru a dá invetiatura fiiloru loru. In cateva sate amu si gasitu dascali, pe care 'i tienu ei cu cheltuiéla loru. Este cutare satu, care a amblatu si nu s'a lasatu pana n'a furatu din tiér'a romanésca unu bietu dascalu, pe care 'lu tienu romanii in sinulu loru mai bine de cum ar' fi in sinulu lui Avramu.

Romanii acolea romaniséza pe tóte popórele impreuna locuitóre cu densii. Tóte némurile celelalte vorbescu limb'a romanului: cu turcii si cu tatarii eu m'am intielesu in vorba romanesce; in biserica, si chiaru pe unde sunt bulgari, popii totu in romanesce canta si citescu. Acumu dela sate romanisarea a strabatutu si prin terguri: asia, in cetatea Silistr'a, romani, cari sunt mai puçini la numeru, au facutu si pe bulgaru si pe grecu a ascultá in romanesce rogatiunea disa de pop'a grecu; in scól'a orasiului, zidita si tienuta cu chieltiél'a celorulalte némuri, dascalulu, care este bulgaru, invétia pe tineri in limb'a romanésca, cá un'a ce este intielésa de toti. Aceste si alte asemeni fapte sunt o viua dovéda despre desvoltarea, la care póte se ajunga romanulu nostru, candu se afla in impregiurari priintióse, candu este in stare de a lucrá din tóta anim'a pentru sine si ai sei. Ce ar' lipsí óre romanului din Dobrogea, séu, mai bine dicêndu, cum ar' intrece elu pe romanulu din principate, candu dela elu ar' poté trage aceea ce'i lipsesce acolo, adeca: cultur'a sufletésca si desvoltarea nationala!"

Societatea academica romana.

Siedinti'a dela 16 Septembre. — D. presiedinte, observandu, ca societatea nu este in numerulu reglementariu, spre a luá decisiuni, si ca acést'a provine din causa, ca mai multi membrii facu parte in corpurile legiuitórie, propune in conferintia, déca nu e bine a se tiené siedintiele diminéti'a inainte de amédi. Membrii presenti convine a se aduná la 9 óre diminéti'a. Dupa acést'a adressandu-se intrebare comissiuniloru si sectiuniloru, déca au lucrari gat'a, acestea au promisu a'si aduce reporturile in ordinea urmatória:

Pe Marti: reportulu asupr'a manuscriptului „Tieranulu romanu", reportulu asupr'a revisiunei compturiloru si acel'a asupr'a bibliotecei. Pe Mercuri: reportulu asupr'a manuscripteloru de traductiuni din limb'a elena, acelu alu comissiunei de revisuire a dictionariului si acel'a pentru cartea cea mai buna.

Secretariulu generalu aducêndu aminte sectiunei istorice despre colectiunea basmeloru adunate de d. Hintiescu si mai multi membri din acea sectiune aretandu, ca acestea nu potu fi de competenti'a ei, se indreptéza la sectiunea filologica. — D. presiedinte recomenda sectiuniloru se se ocupe si se propuna concursurile pentru anulu viitoriu. Dupa acést'a membrii se retragu in comissiuni si se ocupa cu lucrarile loru respective pana la $5^1/_2$ óre p. m.

Siedinti'a dela 18 Septembre. — Se comunica, ca d. pictoru Henti'a a adusu portretulu lucratu in oleiu alu

cav. C. Stamati, membru incetatu din viétia alu societatiei, spre a se adauge la galeri'a societatiei. — Se recomanda a se avé in vedere la facerea budgetului atatu plat'a acestui'a catu si ale celorulalti membri incetati din viétia.

Societatea, nefiindu in numeru spre a poté tiené siedintia, se reguléza ordinea de di pentru siedinti'a publica de Joui in modulu urmatoriu: D. I. Ghic'a va tiené o disertatiune avendu de titlu: „Omulu si inceputulu seu.“ D. Odobescu va continuá studiulu seu asupr'a „Cununei dela Noro-Cerkask. D. Baritiu va citi o disertatiune, intitulata: „Critic'a filologica.

Dupa acést'a se anuntia sosirea ladiei cu carti anunciata de d. generalu Adrianu, pentru care se decide a i se adressá multiumiri. Ér' membrii impartiti in comissiuni si sectiuni se ocupa cu lucrarile loru respective pana la 12 óre.

Siedinti'a dela 19 Septembre. — Se comunica, cá directiunea museului a tramisu unu esemplaru in auru, in argintu si in arama, din medali'a bisericei sf. Dimitrie din Craiov'a. Se recomenda d-lui I. Sturdza spre a le depune in lad'a colectiuniloru. — Se deschide discutiune despre ór'a, in care se se tiena in siedintia publica de Joui. — Se admite a se tiené totu la 2 óre p. m.

Se cetesce o petitiune a d-nei Veronic'a Macsimu, prin care aréta, ca nu se multiumesce cu decisiunea luata de societatea in privinti'a licuidarei dictionariului si a glossariului, ca d-nei nu primesce esemplarele ce i s'au repartitu, ca nu are nici unde se le pastreze nici ce face cu ele, rogandu pe societate a o compensá banesce pentru valórea loru. — D. Babesiu luandu cuventulu, dice, ca ori catu societatea ar' recunósce meritele fericitului ei colegu Macsimu, situatiunea financiara nu o érta a'i luá in consideratiune cererea, ca-ci de i s'ar' plati esemplarele tóte, s'ar' impovorá budgetulu cu lei 60,000. — D. Laurianu, aretandu labórele cate a pusu repausatulu Macsimu in lucrarea acestei opere, si care 'i-a struncinatu sanetatea astfeliu, in catu l'a dusu si chiaru la mormentu, crede ca ar' fi justu se revina la discutiune, avendu in vedere, ca petitionar'a nu cere ajutoriu gratuitu, ci compensare pentru valórea esemplareloru, ce i s'au datu si cu care nu scie ce va face. — D. Baritiu crede, ca in acésta causa i se pare discutiunea fora folosu, asiá precumu societatea a luatu o resolutiune definitiva. — D. Odobescu cere se se continue discutiunea, pentru cá situatiunea, ce se creéza delegatiunei in façia cu declarati'a d-nei Macsimu, va deveni superatória. — D. Maniu observa, ca déca d-n'a Macsimu va starui in opunerea s'a, delegatiunea va face a indepartá dela societate ori-ce respundere pe cale legala pentru depositu involuntaru. — D. Sionu dice, ca dupa argumentele ce s'au invocatu, si dupa discutiunele ce s'au urmatu, societatea nu póte face mai multu pentru d-n'a Macsimu, adeca de a'i dá 5000 lei pentru un'a suta esemplare din dictionariu si glossariu: incheia cu propunerea, cá se se lase timpu de cugetare d-nei Macsimu celu mai puçinu trei luni de dile, si déca in intervalulu acest'a d-ei nu va luá vre-o decisiune, atunci delegatiunea se aiba a recurge la midiulóce legali.

Se pune la votu luarea in consideratiune a petitiunei si se respinge.

Se pune la votu propunerea d-lui Sionu si se primesce cu majoritate.

La ordinea dilei reportulu comissiunei pentru manuscriptulu concursuale „Tieranulu romanu“. — D. Ionescu declara, ca de si face parte din comissiune, dér' fiindu, ca a fostu nevoitu se se absenteze si candu a venitu, a aflatu reportulu gat'a si nici n'a avutu timpu a'lu ceti, se reserva a se pronunçiá pana a nu'lu ascultá. D. Sionu dà lectura reportului seu. — D. Babesiu apretiuindu votulu atatu de bine formulatu alu comissiunei si manecandu firesce numai din datele relevate de acel'a trebuie se recunósca meritulu operei, corespunderea ei pe deplinu la conditiunile concursului, prin urmare trebuie se consimtia la premiare. — D. Ionescu luandu cuventulu, dice, ca nu se póte associá cu comissiunea pentru redactiunea acestui reportu, fiindu ca nu vede prin elü desvoltata indestulu partea filosofica a operei, spre a poté apreciá, déca ea a respunsu cu deplinetate la program'a si dorinti'a ce a avutu societatea, candu a propusu acésta thesa; crede, ca nu e destulu de motivatu si cere a se face mai desvoltatu. — D. Odobescu respunde, ca e deplinu multiumitu de reportu, ca nu vede necesitate a se face altulu, ci asupr'a partiei filosofice, despre care vorbesce d. Ionescu, se discutamu si astfeliu se constatamu adoverulu spre a ne convinge. — D. Aurelianu nu afla practicu modulu propusu de d. Odobescu, ci déca societatea se va pronunciá, ca reportulu nu e satisfacetoriu, se insarcineze pe insusi reportulu seu a'lu preface. — D. Sionu respunde, ca timpulu nu'i permite a face unu nou reportu, ca d-lui a crediutu, ca e destulu a face analis'a operei si calitatile ce au convinsu pe comissiune despre meritele ei; ér', déca societatea nu se crede satisfacuta, este gat'a a lasá sarcin'a acést'a asupr'a d-lui Ionescu.

Ór'a fiindu inaintata, discutiunea se amana pe Joi dimineti'a.

Diverse.

(Scrisóre de multiamire.) Dlu Ioanu Pedure ne impartasiesce tecstulu unei scrisori de multiamire ce a primit'o dela ministrulu de resbelu comunu din Vien'a pentru concertulu ce l'a fostu arangiatu in lun'a trecuta in favorulu familieloru reservistiloru chiamati sub stégu si a ranitiloru din Bosni'a, care concertu a avutu unu venitu curatu de 230 fl. Scrisórea memorata suna asia: — „Domniei Sale Domnului Ioanu I. Pedure in Brasiovu — Vien'a 24 Sept. . . „Ministeriulu imperialu de resbelu se simte indatoratu a multiami in modulu celu mai caldurosu Domniei Vóstre pentru concertulu arangiatu in favorulu familieloru reservistiloru chiamati sub stégu — alu caruia venitu curatu de doue sute si trei dieci florini s'a inaintatu la destinatiunea s'a — si a ve rogá, se aveti bunatatea a mediuloci tuturoru acelora, cari au participatu la acést'a ofranda patriotica, multiamirea ministeriului imperialu de resbelu. — Bylandt L. M. m. p.

(Deputatiunea adunarei poporale din Budapest'a) a fostu primita de catra ministrulu Tisza la 3 Oct. Helfy a condus'o, adresanduse catra ministru in numele cetatianiloru capitalei, cari ingrigiti peste mesura asupr'a evenementeloru, considera ocuparea Bosniei, cá desastruósa. D. Tisza ia respunsu inse, ca nu considera hotarirea meetingului cá o manifestare a cetatianiloru capitalei, dela cari nu crede, ca Helfy ar' fi primitu vr'unu mandatu. Apoi dice, ca guvernulu n'a lucratu in contra principieloru constitutionale, nici in favorulu slaviloru, ceea-ce se póte vedé mai bine din diuariele panslaviste. „Timpulu nu mai e departe, fini ministrulu, in care se va poté dá séma la loculu competinte despre cele intemplate.

(Cestiunea ocupatiunei in adunarile comitatului.) La inceputulu lui Octobre s'au cititu in adunarea comitatului Szatmár scrisorile comitateloru Raab si Somogy in cestiunea ocupatiunei. Politicii satmareni mai iscusiti, cá cei dela Sómogy, au luatu o hotarire diferita. Comitatulu Somogy adeca votaze cumu scimu o resolutiune: cá guvernulu se fia trasu la respundere si trupele se fia retrase din Bosni'a. Adunarea comitatului Szatmár inse a primitu cu maioritate de voturi o modificatiune, dupa care guvernulu se fia provocatu de catra camera, a espune motivele procederei sale; cu Pórt'a se se incheia o conventiune si ocupatiune se se seversiésca catu mai curêndu, ca apoi indata trupele se fia retrase din Bosni'a. Representanti'a comit. Aradu a condamnatu in siedinti'a tienuta totu in diu'a aceea ocupatiunea si a decisu la propunerea vice-prefectului Tabajdi a adressá o petitiune la dieta, si a-o rogá se faca se se parasésca politic'a de pana acuma si se se inchiaie o conventiune cu Turci'a. Clusianii, mai iscuti decatu toti, s'au respicatu in siedinti'a congregatiunei comitat. Clusiu din 28 Sept. asupr'a scrisórei circularie a comitatului Raab in modulu urmatoriu: „Representanti'a comitatului a intielesu cu parere de reu, ca n'a fostu cu potintia a impedecá ocupatiunea Bosniei; dupa ce inse obiectulu scrisórei circulare a remasu inderetulu evenimenteloru, se ia la cunoscintia in sperantia, ca dupa ocupatiune nu va urmá o anecsiune. — Proverbiulu „Quot capita tot sensus“ se póte traduce in façia acestoru opiniuni pestritie ale comitateloru cu: „cate congregatiuni, atatea resolutiuni“.

(Festivitati la caderea lui Tisza.) Candu Tisza si a acatiatu principiale facundu-se ministru in an. 1875, a aflatu de cuviintia a lasá se i se arangieze de catra unu mamelucu de ai sei unu conductu de tortie. Acuma, candu guvernulu se duce séu mai bine disu, candu trebuie se mérga — scrie „Egyetertés“ — au de cugetu mai multi cetatiani din Budapesta a serbá acestu evenementu intr'unu modu orecare. Mai multi alegatori din 2 cercuri de alegere ale capitalei au si tienutu o conferintia spre a se consulta despre acésta. In unulu din aceste cercuri s'a decisu, cá cetatianii din Budapest'a se fia provocati a illumina orasiulu in sér'a, candu regele va primi demissiunea guvernului russofilu din Budapesta. In celaltu cercu s'a decisu cá in diu'a, in care va cadé ministeriulu, se se arangeze o processiune mare.

(Sciri din Romani'a.) Cunoscutulu publicistu italianu si filo-romanu d. Enrico Croce va redige din Bucuresci unu diuariu, ce va aparé de 2 ori pe septemana in limba italiana si romana cu titlulu: „La Voce d' Itali'a.“ Numerulu de proba a aparutu. Program'a dlui Croce e de a stringe legaturile de amicitia intre Itali'a si Romani'a, facêndu pe romani mai bine cunoscuti italianiloru. Suntemu convinsi, ca acést'a intreprindere va intimpiná cea mai caldurosa inbraçiosiare din partea romaniloru. — Dupa cumu ne spune „Rom. Lib.“, a sositu dilele acestea in Bucuresci o deputatiune de musulmani din Dobrogea, care a venitu se céra dela guvernu, se ia in stapanire acea provincia. Deputatiunea nu se va intórce in Dobrogea, de catu deodata cu armat'a romana, careia i va servi de calauza. — Aceeasi fóia ne comunica, ca d. V. A. Urechia, deputatu din Basarabi'a, a avutu patriotic'a idea, de a propune biuroului camerei acuisitiunea tabloului d-lui Verussi, representandu Basarabi'a, care a atrasu atentiunea capitalei intregi. In urm'a acestei propuneri d. Flev'a, vice-presiedintele camerei, a invitatu imediatu pe d. Verussi se transpórte tabloulu la adunare.

Sciri ultime telegrafice.

Vien'a, 8 Oct. Generalulu Zach anuntia ca gen. Rheinländer a avutu pe inaltimile de lenga Peci o lupta in contra unei numeróse óste de insurgenti. Lupt'a a fostu cu succesu dér' perderile sunt mari: 4 oficieri morti si 5 oficieri raniti, 160—170 soldati morti si raniti. In 7 s'a reluatu lupt'a, detailuri lipsescu inca.

Bucuresci, 8 Oct. In siedinti'a secreta a camerei sa primitu o motiune, dupa care Romani'a se supune vointiei colective a poteriloru si este hotarita a esecutá decisiunile congressului dela Berlinu.

Constantinopolu, 8 Oct. Ambasadorulu russu a declaratu marelui veziru, ca russii voru parasi Adrianopolulu numai dupa ce Pórt'a va implini tóte indatoririle cei impune tractatulu din Berlinu, cu deosebire numai dupa ce va cedá teritoriulu respectivu Serbiei si Muntenegrului.

Nr. 187 ex 1878. 2—3

Concursu.

Pe bas'a budgetului pentru anulu 1878/9, votatu de adunarea generala a Associatiunei transilvane, tienuta in Simleu la 4—5 Augustu a. c. (punctu 27 alu processului verbalu), se publica prin acést'a concursu la urmatoriele ajutórie:

1. La 5 ajutórie de cate 20 fl., destinate pentru sodali de meseria, cualificati de a se face maiestrii.

2. La 20 ajutorie de cate 12 fl. 50 cr. destinate pentru invetiacei de meseria.

Terminulu concursului se defige pe **25 Octobre** a. c. st. n.

Concurentii au se-si inainteze suplicile loru la subsemnatulu comitetu, provediendu-le, incatu pentru sodali, cu atestatu de botezu si de portare morala, dovedindu totuodata, ca sunt cualificati de a se face maiestri; ér' incatu pentru invetiacei, se recere, cá suplicele loru, pe lenga atestatu de botezu si de portare morala, se fie instruate si cu adeverintia dela maiestrulu respectivu despre desteritatea si diligenti'a desvoltata in meseri'a, cu carea se ocupa.

Din siedinti'a comitetului Associatiunei transilvane, tienuta la 24 Septembre 1878.

Pentru presiedinte: P. Dunc'a. — Pentru secret. II: V. Petri.

Cursulu la burs'a de Vien'a

din 9 Octobre st. n. 1878.

5% Rent'a charthia (Metalliques)	61.—	Oblig. rurali ungare	73.—
5% Rent'a-argintu (imprumutu nationalu)	62.80	„ „ Banat-Timis.	77.75
Losurile din 1860	111 —	„ „ transilvane	84.50
Actiunile bancei nation.	785.—	„ „ croato-slav.	74.75
„ instit. de creditu	226.75	Argintulu in marfuri	100.—
Londr'a, 3 luni	117.75	Galbini imperatesci	5.59
		Napoleond'ori	9.36
		Marci 100 imp. germ.	57.90

☛ **Cu numerulu acést'a se inchieia alu 3-lea cuartalu.**

Editoru: Iacobu Muresianu.
Redactoru responsabilu: Dr. Aurel Muresianu.
Tipografi'a: Ioane Gött si fiiu Henricu.